

“Wij/Zij” vertelt kinderen over terrorisme

Laurence Bertels - gepubliceerd op maandag 23 november 2015 om 17u26 - update dinsdag 24 november 2015 om 09u53

Kinderkreten, geroezemoes, gelach. Het is een en al ongeduld en afwachting in de inkomhal van het Théâtre Royal in Namen. Het heeft iets irreëls. Is dit wel België, vandaag, 24 november 2015, een historische dag in meer dan één opzicht? De kinderen ter plaatse nemen deel aan het internationaal jongerenfestival “Turbulences”. Alsof er niets aan de hand was. Ze zijn met ongeveer 300, allemaal tussen 10 en 12 jaar. Ze babbelen. De eerste winterkou heeft hun wangen rood gekleurd. Hun energie brengt ons terug naar het leven. Wat zijn we ver van het angstklimaat in Brussel. Op het programma deze namiddag staat “Wij/Zij”, een voorstelling die vertelt over ... terrorisme. Het stuk is gebaseerd op de gijzeling die plaatsvond in een school in Beslan, in de Kaukasus, op 1 september 2004. Een groep van tientallen terroristen gijzelde toen meer dan 1100 scholieren, ouders en leerkrachten. Deze productie van Bronks, het grootste Vlaamse gezelschap voor kinder- en jeugdtheater, in een regie van Carly Wijs, vertrekt resoluut vanuit het standpunt van de kinderen.

Humoristische toon

Op de grond tekenen Gytha Parmentier en Thomas Vantuycom de contouren van hun school. Ze beschrijven de verdiepingen, de gangen, de nooduitgangen in geval van brand. Maar welke zijn de uitgangen die je kan nemen in geval van een gijzeling? Die vraag hadden ze zich voorheen nooit gesteld. Een eerste dissonante klank verbreekt de humoristische toon van het stuk en geeft de aankomst aan van de terroristen in de school. Maar heel snel krijgen humor en punctuele bekommernissen terug de bovenhand: de hitte, moeten plassen, problemen met een lage bloeddruk, Op een paar momenten van spanning en stilte na, wordt de voorstelling gedomineerd door het koortsachtig noteren van rekensommen op het bord – hoeveel mensen werden er gedood? hoeveel werden er bevrijd? –, door de humor met o.m. de muziek van “Mission: impossible” ter evocatie van een denkbeeldige bevrijding, en tenslotte door de complicité en de onschuld van twee kinderen. Naarmate het verhaal vordert worden

de draden gesponnen die de bommen met elkaar verbinden. Of de mensen. Of misschien wel de draden die, zoals de draad van Ariadne, de complexiteit van het leven vertellen, en van het labirint waarin je zal moeten opgroeien.

“Ik vond het een mooie voorstelling omdat ze vertelt over een drama, maar op een grappige manier”, zegt een meisje ons na afloop, tijdens een geïmproviseerd gesprek. Het is inderdaad een voorstelling waarin het publiek vaak aan het lachen wordt gebracht. Maar ook angst komt naar boven. Op een discretere manier misschien. Het wordt ons toevertrouwd in klein comité. “Ja, ik ben bang. Elke morgen denk ik bij mezelf dat ik zo zou kunnen sterven”, vertelt Jeanne. “Ik spreek er elke dag over met mijn moeder en zij stelt mij gerust. Maar de politie is er wel om ons te beschermen”. “Ik was niet bang tijdens de voorstelling omdat dit drama in Rusland is gebeurd, ver van bij ons. Het is anders dan als het in Frankrijk was. En het stuk is ook humoristisch, waardoor we ons minder in de greep van de terreur voelden”. Marwane is er ook niet helemaal gerust in: “de man die door de politie wordt gezocht, die heb ik gezien in de gevangenis van Namen, twee weken geleden. Ik heb hem herkend aan zijn neus.”

Open einde

De kinderen die naar de voorstelling komen zijn wellicht meer bezig met de aanslagen in Parijs dan met de gebeurtenissen van het stuk. Maar als alles even de tijd krijgt om te bezinken zullen ze er ongetwijfeld op terugkomen en er anders over gaan denken.

Het was sowieso de bedoeling om het eind van het stuk open te laten. Daarom werd er gekozen voor vier hypotheses. In één daarvan staat de vergiffenis van de moeders centraal. “Je kan dit soort stuk niet aan kinderen tonen als er aan het einde geen hoop is”, zegt Veerle Kerckhoven, artistiek directeur van Bronks. “Het stuk werd anderhalf jaar geleden gecreëerd en kende een groot succes in Vlaanderen. We hadden niet gedacht dat we het in deze context zouden spelen maar het is verwonderlijk om te zien dat de kinderen op exact dezelfde manier reageren”.

Voor Carly Wijs waren het trouwens de reacties van kinderen n.a.v. de gijzeling in de Kaukasus die de impuls vormden om het stuk Wij/Zij te schrijven en te maken. Daaronder vooral ook de reacties van haar zoon toen hij met dit verschrikkelijke drama werd geconfronteerd. “Kinderen kijken anders naar de wereld dan volwassenen. We moeten onze manier van aanvoelen niet op hen projecteren. Toen we de documentaire over de gijzeling bekeken waren we allemaal verrast door de reactie van de kinderen na afloop van het drama. Ze toonden geen emoties. Ook de neutrale toon waarmee ze getuigden verraste ons. Ze vertelden zelfs over de spelletjes die ze speelden tijdens de gijzeling. “Het is voor ons als kunstenaars belangrijk om over erge dingen in het leven te praten, maar altijd vanuit het standpunt van het kind”, vertelt de directrice.

Voor Sarah Colasse, directrice van het *Centre dramatique de Wallonie pour l'enfance et la jeunesse*, dat ook de organisator is van “Turbulences”, is dit evenement vandaag nog zinvoller dan anders. In tegenstelling tot haar Brussels equivalent “Météores”, kan het internationale festival zich in Namen handhaven en bereikt het duizenden mensen. “Door de actualiteit krijgt alles andere proporties, omdat we een thematiek aanboren die zinvol is. De momenten waarop er gelachen wordt, de momenten van menselijkheid, die zijn zo belangrijk voor deze kinderen, voor wie we ons afvragen hoe ze hun toekomst zullen opbouwen.”

<http://www.lalibre.be/culture/scenes/wijzij-parle-de-terrorisme-aux-enfants-56533e213570ca6ff91f7fb2>